

TURIZMAS

TURIZMAS – keliavimas laisvalaikiu, sporto ir aktyvaus poilsio forma. Organizuoto turizmo užuomazgos Lietuvoje XIX a. pab., kai buvo įsteigtas Rusijos turistų d-jos Vilniaus skyrius. Nuo 1929 veikė Lietuvos turizmo sąjunga (vėliau – d-ja), didesniuose mst. veikė turizmo biurai, tačiau jų paslaugomis galėjo naudotis tik turtingesni valdininkai, mokytojai, lengvatų gaudavę studentai. Buvo rengiama ir leidžiama pažintinė literatūra, knygos apie atskirus regionus, apskritis. „Vadove apie Lietuvą“ (1938) ir kt. leidiniuose pateikta žinių ir apie dab. Akmenės r. vietas. 1953 įsteigta LTSR turizmo federacija, 1962 ji sujungta su valstybine turizmo ir ekskursijų v-ba. Nuo 1969 ekskursijų rengimas ir šio poilsio plėtra perduoti išimtinai profsąjungoms. Po 1990 turizmą plėtoja privačios agentūros. Tuo suinteresuotos ir savivaldybės, skelbiančios žinias apie patraukliausius savo objektus. Sovietinis režimas politiniais sumetimais riboja keliones į užsienio šalis; 1980 į vadinamąsias socialistines šalis išvyko 19815, o į nesocialistines – tik 881 Lietuvos gyventojas. Tuo tarpu iš vadinamųjų socialistinių šalių į Lietuvą buvo atvykę 31614 asmenys (vien iš Lenkijos – 22708), o iš „nesocialistinių“ valstybių 3082 asmenys.

Akmenės r. teritorijoje organizuoto turizmo dviračiais ir sunkvežimiais užuomazgų būta jau po I pas. karo, ypač pasižymėjo Papilės vlsč. inteligentija, rengusi keliones į Palangą, po Žemaitiją, ekskursijas į Vilniaus kraštą rengė Vieksnių g-jos mokytojai. Po II pas. karo pirmiausia plito kaip moksleivių papildomo ugdymo forma, jaunesnio amžiaus mokiniams buvo rengiamos ekskursijos pėsčiomis į artimesnius istorijos paveldo ir gamtos objektus, į Pavenčių cukraus f-ką, Akmenės cemento g-lą ir kt. įmones. Kolūkiams ir tarybiniais ūkiams įsigyjant sunkvežimių, pradėtos rengti tolimesnės moksleivių ir pedagogų kelionės į Rygą, Ignalinos kraštą, Vilnių. Ekskursijas, kaip specifinę skatinimo ir atsidėkojimo už gerą darbą priemonę, ėmė naudoti ir įmonės, kolūkiai. Iš Papilės kilęs Klaipėdos pedagogas A. Knašas 1960 dalyvavo 10 tūkst. km kelionėje dviračiais iš Klaipėdos į Vladivostoką. Kelyje žuvus grupės vadovui L. Alseikai, vadovavimą grupei perėmė ir žygį laimingai užbaigė A. Knašas.

Ypač platų užmojį ir masiškumą turizmas įgavo po 1969, vadovavimą jam perdavus profsąjungoms. Turtingesnės ir gausesnės profsąjungų struktūros rengdavo ekskursijas, kaip paskatinimą, geriausiems darbininkams, meno saviveiklininkams, sportininkams, visuomeninių organizacijų aktyvistams. Intensyviai okupacinės valdžios propaguoto internacionalizmo dingstimi rengtos ekskursijos į Maskvą, Leningradą, Ukrainą ir kitas buvusios TSRS respublikas, artimesnės trumpalaikės ekskursijos buvo organizuojamos Lietuvoje – į pajūrį, Kuršių neriją, Zarasų kraštą, į Vilniaus, Kauno, Panevėžio teatrų spektaklius, Rygos zoologijos sodą. 1987 „organizuotai“ (grupėmis) už Lietuvos ribų buvo išvykę 2820 Akmenės r. gyventojų. Grupių komplektavimu ir maršrutų parinkimu rūpinosi Mažeikių kelionių ir ekskursijų biuro darbuotojai – ekskursijų organizatoriai. Turizmą populiarino ir komjaunimo organizuojami vadinamojo „žygio tarybinės liaudies kovų ir darbo šlovės vietomis“ dalyvių saskrydžiai. D. Vaičiulis ir kt. entuziastai populiarino kalnų turizmą. Po 1990 Ventoje trumpai veikė kelionių agentūra „Vėtra“. Naudingai veiklą plėtojo Ūkio ministerijos ir savivaldybės išlaikomas Turizmo ir verslo informacijos centras. Atėmus profsąjungų turtą ir įgaliojimus rengti ekskursijas bei turistines keliones, suaugusiųjų turizmas tapo asmeniniu piliečių rūpesčiu. Padedamos rėmėjų, mokyklos kasmet surengia ekskursijų ir išvykų moksleiviams po Lietuvą, keičiamasi jaunimo ir moksleivių delegacijomis su Konino (Lenkija) ir Bochołto (Vokietija) miestais, rengiami projektai su keleto valstybių mokyklomis ir jaunimo bendruomenėmis. Mezgasi šeimų ryšiai.